

LIBURUAREN EGILEA

Nork ezagutzen du Juan Jose Usabiaga Irazustabarrena? Inork gutik, izen honekin behintzat. Baina Juan de Iturralde aipatzen dugunerako, euskaltzale eta abertzale askori ezaguna egiten zaio. Gerraosteko gure historian "El Catolicismo y la Cruzada de Franco" titulua eta "Juan de Iturralde" egilearen izena biziki sonatuak izan baitziren. Izen mitikoa zen Juan de Iturralde, egia ofizialaren desmitifikatzailea, "Cruzada"ren apologisten antidotoa.

Usabiaga jauna, beasaindarra da, 81 urte ditu dagoeneko. Apeza da, Teologian eta Filosofian Doktorea. 1937an preso egon ondoren desterratu egiten zuten. Geroztik atzerrian ibilia dugu, Europan eta Ameriketara irakasle.

Dokumentazio biltzaile amorratua izan da Iturralde. Bilketa horren emaitza da oraingo liburu hau ere. Hala ere, behar den baino etekin gutiago aterako zaio material horri, parte on bat desegin egin zuelako autoreak berak. Horrela, bildutako dokumentu pila bat desagertu egin da, beldurrez, errepresioaren beldurrez. Historia tristea, historia hautsia. Penagarria da. Gutako nork ez du, klandestinitatean, holakorik egin, poliziaren beldurrez?

KLANDESTINITATEKO LIBURUA

Titulu desberdinez bada ere, hiru liburuki bitan agertu badira ere, testu aldetik aurreko bera da, estiloa salbu. Horrela hobe. Bigarren argitalpen honen bidez, jadanik agortua zegoen liburu inportante honen berri jakin lezake irakurle gazteak ere, eta bere hortan, aldakuntzarik gabe, jakin ere. Duela guti arte mantupéan ibili behar zen liburua, hona orain argitara emana. Oso pertsegitua izan zen liburu hau: ez autoreak bakarrik, irakurlea ere bai. Frankismoari zerk ematen zion min jakin genezake orain. 1950 urte haietan hauxe izan baitzen agian libururik persegitutua.

Erresistentziatzko liburu bat berriz

Garrantzizko liburu baten aurkezpena egin da abendu honetan Euskal Herrian. Liburu hau beretan inportantea izan da, egiatzko eragina izan du honek. Bigarren edizioan gaude orain, klandestinitatean atera zen lehenengoa.

Egileak berak orain eman dion titulua, hau da: *La Guerra de Franco, los Vascos y la Iglesia*. Ezagutzen? Aurreko edizioak, ostera, beste izen bat zuen: *El Catolicismo y la Cruzada de Franco*. Titulu hau bai dela ezaguna. Hainbat euskaldun jenderen janari eta kontsolamendu izan da liburu hau!

Tituluaz aparte, ba du beste aldaketarik ere oraingo argitalpen honek. Jatorriz hirtan atera zena, bigarrenengo honetan bi liburukitan eman da. Liburuki mardulak, ederrak: mila orrialde paseak bien artean.

Sortzearen aldetik, liburu honek baduela Axular euskal klasikoaren Gero liburuarekin zerikusirik esango nuke. Apaiz talde baten bilkuren fruitu izan zen Gero liburu handia. Horrelatsu gertatu zitzaion Iturralderi ere. Honela kontatzen digu berak: "Puede decirse que esta obra nació en la cárcel de Ondarreta de San Sebastián. Estábamos reclusos en ella hasta siete sacerdotes, encerrados en local cerrado a llave y privados de todo contacto con el exterior, y todos por el mismo delito: desafecto al 'glorioso movimiento' (...). Pasábamos el tiempo contando lo que habíamos presenciado o sabido, y siempre con el mismo comentario. Parece increíble, pero es así (...). Y es entonces cuando yo dije, sin levantar demasiado la voz, porque no sentía en mí ninguna valentía: si salimos con vida de aquí y no me faltan los medios indispensables, yo diré las cosas en libro, que todos puedan leer, de la misma manera que las estamos refiriendo aquí, esto es, con entera sujeción a la verdad. Y vendrá lo que viniere".

Liburu honek, horrela, euskal erresistentziaren parte on bat errepresentatzen du. Hitz baten esateko, euskal apaizeriaren erresistentzi modua. Antifrankismoan, urte luzetan, lehentasuna izan du borroka moeta honek. Iturraldek eta beste askok egia aldarrikatu nahi zuten, frankismoaren gezurra salatzen zuten, frankismoaren kristautasunik-eza frogatu nahi zuten. Erresistentziarako behar zituen argumentuak, frogak ematen zizkieten herri bati, Euskal Herriari. Erresistentzia moeta honek, zalantzarik gabe, geroko bestelako erresistentzia batzu posibleztatu ditu. Horregatik ere inportantea da liburu hau.

EGIAREN BILA BETI

Egiaren obsesioa du Iturraldek. Bere hitzetan, liburu honen eginkizuna hau

da: "decir la verdad entera sobre el magno acontecimiento de nuestro tiempo en la península...". Eta liburuaren helburua: "Aspira a contar lo ocurrido de la manera más puntual sin miedo a nada ni a nadie". Horixe egiten du, eta horrelaxe egin ere.

Dokumentu ikertzaile amorratu honek, gertakariaren muineraino jo nahi du. Ez da bertsio ofizialarekin konformatzen: "Me valgo de fuentes directas en lo posible, eliminando los mitos creados por la propaganda política". Informazio iturri bezala, askotan, teknikari alemanen informeak erabili ohi ditu. Horietan agertzen baitira egiatzko datuak.

Hau denau Ebanjelio erizpidez epaitu nahi du berak. Interes eta amore emate guztietatik at, egia bere soilean onarturik, Eliza espainolaren jokabideak salaturik. Are handiagoa da horrela Gurutzadari eta gurutzadazaleei ematen dien egurra.

Azkenik, hona hemen liburu honen egitura, aipaturikoa bertagotik ikusi nahi duenarentzat:

LA GUERRA DE FRANCO, LOS VASCOS Y LA IGLESIA

Tomo I: Quiénes y con qué fin prepararon la guerra y cómo comenzó.

1. El Ejército español y sus auxiliares.
2. Factores de orden indirecto que influyeron de un modo decisivo.

3. El clero y los preparativos de guerra.

4. Comienza la guerra: carácter inicial.

Tomo II: Cómo pudo seguir y triunfar la guerra.

1. La trayectoria militar.
2. La Resistencia vasca.
3. La Cruzada y la Iglesia.